

Jon Fosse pisze o samotności, aborcji i molestowaniu

Jon Fosse, tegoroczny noblista, opisuje największe problemy dzisiejszych rodzin. Był najczęściej wystawiany w Polsce w pierwszej dekadzie stulecia. Odwiedził wtedy Polskę. Mamy świetne przekłady jego dramatów.

Publikacja: 05.10.2023 14:49

Jon Fosse

Foto: AFP

Jacek Cieślak

Warto podkreślić, że Jon Fosse dostał od norweskiego rządu dożywotnie stypendium. Dzięki temu może poświęcić się pisaniu nie troszcząc się o dochody, tylko o bezkompromisową, szczerą twórczość, odważną formalnie.

Ad

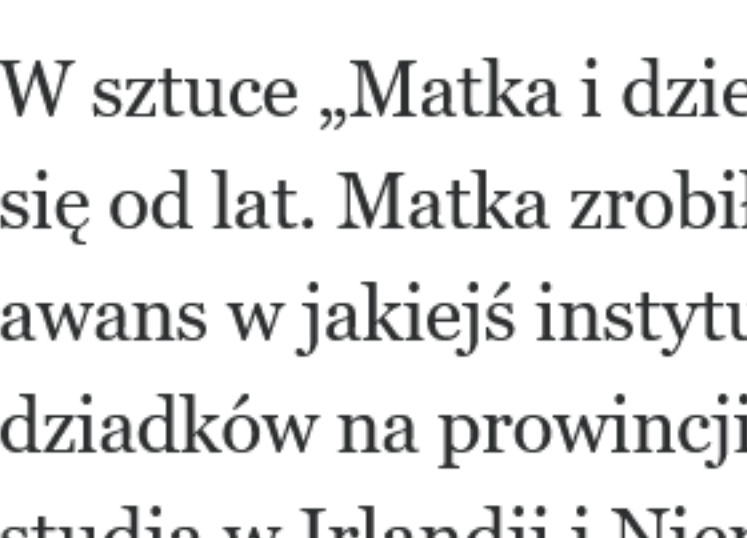
Jon Fosse, drugi po Henryku Ibsenie

O jego znaczeniu niemiecki tygodnik „Die Woche” napisał: „Na początku był Henryk Ibsen, następnie nie było nic, a teraz mamy Jona Fossego”. „Theater Heute” uznał go za najlepszego zagranicznego dramaturga roku 2002. Fosse otrzymał wiele nagród, w tym: Nagrodę Ibsena (1996), Nordycką Nagrodę Dramatopisarską (2000) i Nagrodę Nestroya (2000).

Fosse zadebiutował W 1994 r. na deskach Sceny Narodowej w Bergen (Den Nationale Scene) sztuką „Og aldri skal vi skiljast”. („I nigdy się nie rozłączymy”). Od tamtej pory napisał kilkadziesiąt sztuk teatralnych.

W warszawskim Teatrze Na Woli w 2012 r. Izabella Cywińska przygotowała spektakl „Matka i dziecko/Letni dzień”. W spektaklu grali Katarzyna Figura i Paweł Domagała.

Czytaj więcej

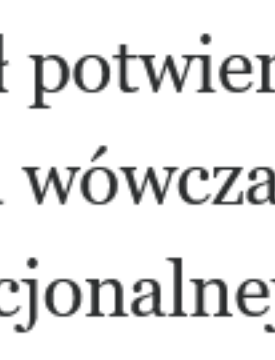

LITERATURA

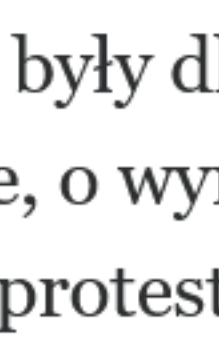
Komu przypadła Literacka Nagroda Nobla 2023? Znamy decyzję

Akademia Szwedzka zdecydowała, kto w 2023 r. został laureatem Nagrody Nobla w dziedzinie...

Ad

Owocki Maliny liofilizowane
45,90 zł
Kliknij

Owocki Truskawki liofilizowane
45,90 zł
Kliknij

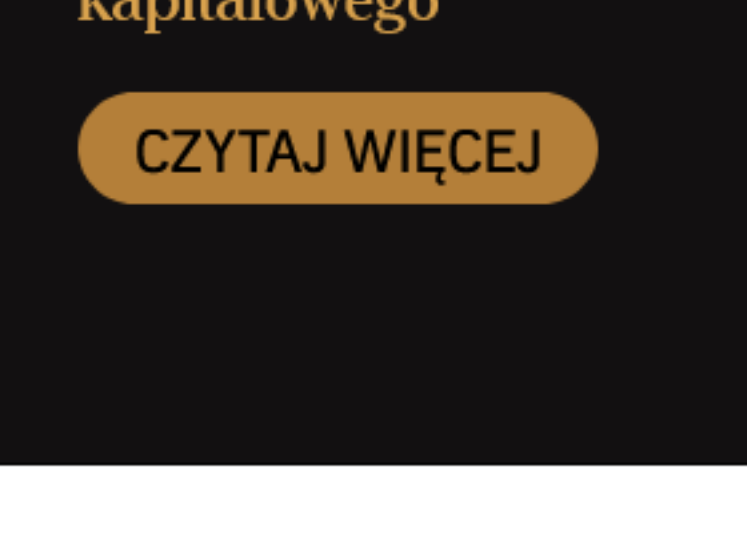
Ads by olini.pl

W sztuce „Matka i dziecko” syn odwiedza Matkę. Nie widzieli się od lat. Matka zrobiła karierę, mieszka w Oslo, ma szansę na awans w jakiejś instytucji rządowej. Syn wychowywał się u dziadków na prowincji, potem zabrał go ojciec, teraz skończył studia w Irlandii i Niemczech (literatura i filozofia). Mieszka w Bergen. Przyjechał, choć tego nie mówi, tylko po to, żeby usłyszeć odpowiedź na jedno pytanie: czy Matka rzeczywiście usunęłaby ciążę, gdyby miała zezwolenie stosownych władz. I usłyszał potwierdzenie. Jego narodziny były dla niej udręką, myślała wówczas tylko o swojej karierze, o wyrwaniu się z prowincjonalnej, zatęchłej mieściny i z protestanckiego domu, w którym rządziła matka. Zaraz po urodzeniu syna zostawiła męża i wyjechała do stolicy.

Jon Fosse i Antoni Czechow

Izabella Cywińska przy okazji premiery powiedziała: - Dramaty Jona Fossego to nie są łatwe czytanki, ani teatr obyczajowy, mówiący językiem, do którego przyzwyczaiły nas seriale. Jego sztuki dotykają najgłębszych ludzkich uczuć i język próbuje temu sprostać. Fosse pisze zrytmizowaną prozą, posługuje się przemiennie językiem wyrafinowanym i potocznym. Ta proza bez znaków przystankowych daje aktorom dużą wolność interpretacji intencji, równocześnie dyscyplinując ich rytmem. Można powiedzieć, że twórczość Fossego to - paradoksalnie - teatr rapsodyczny, wypełniony emocją. Autor mówiący o najgłębszych ludzkich namiętnościach w sposób tak oszczędny to dziś rzadkość w teatrze. Wydaje mi się, że ogromny wpływ na Fossego miał Bergman i jego obrazowanie, a w dalszej kolejności Ibsen z jego klimatami. Od Czechowa nauczył się niedopowiedzeń, ciszą potrafi czasem powiedzieć więcej niż słowami. U Fossego treść staje się formą, a forma treścią.

Czytaj więcej

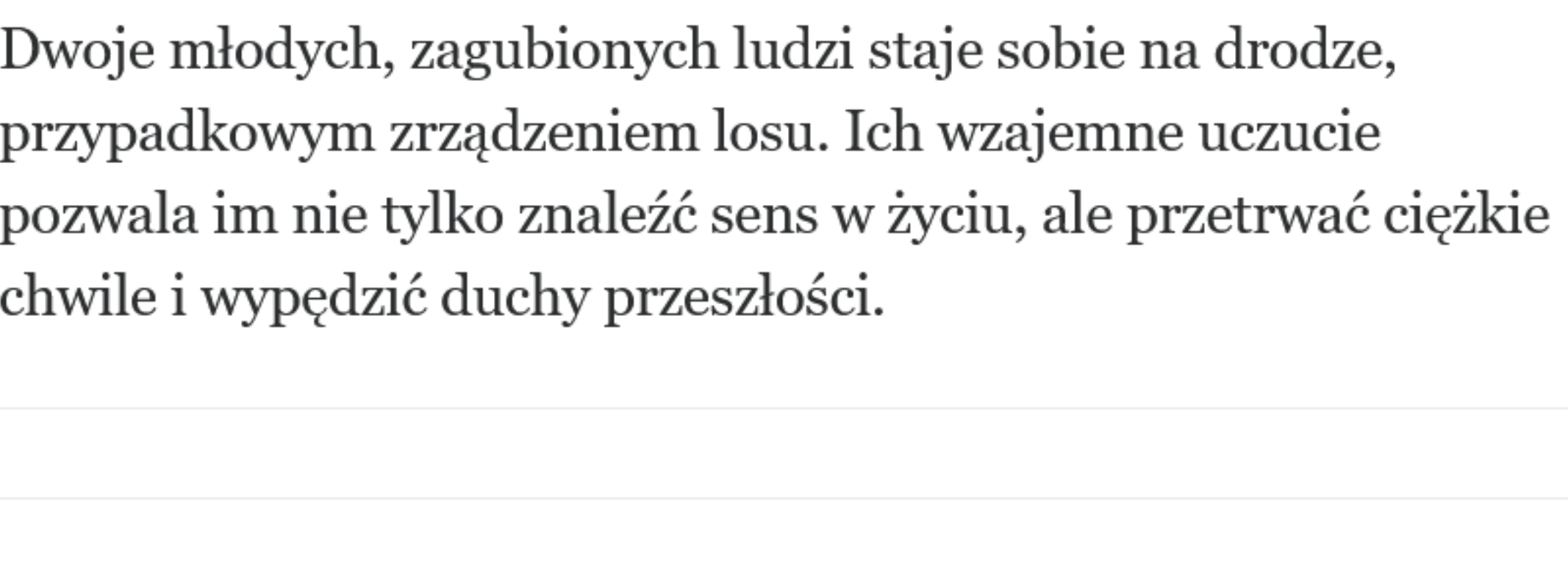

LITERATURA

Literacką Nagrodę Nobla otrzyma krytyczka Kremla?

W czwartek 5 października Szwedzka Akademia przyzna literacką Nagrodę Nobla. Wśród faworytów...

„Letni dzień” to pełna niedopowiedzeń historia kobiety, która związała się z mężczyzną, który już młodości żył w swoim świecie, niechętnie udzielał się towarzyszko, wychowywała go babcia, ojca nie znał, z matką nie utrzymywał kontaktu. Dramat wisi w powietrzu.

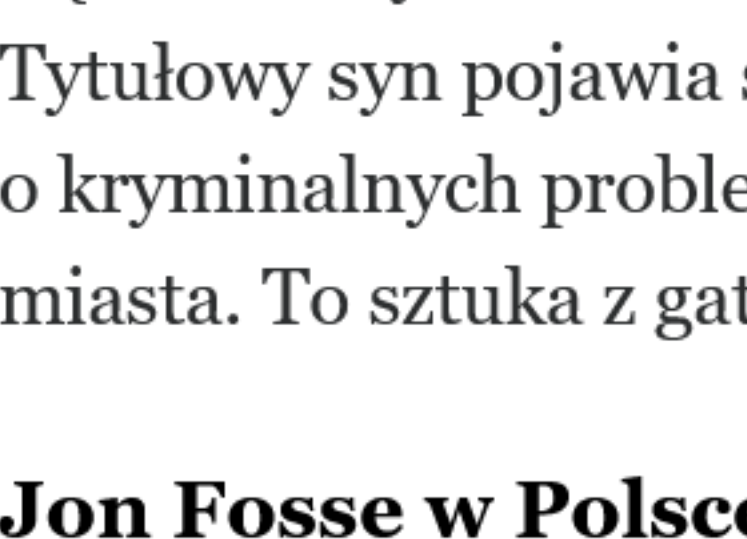

"Imię" opowiada historię dziewczyny, która wraca do domu na prowincję, żeby urodzić dziecko. W domu czeka na nią niepełnosprawna matka, toksyczny ojciec i irytująca siostra. Przyjeżdża także ojciec dziecka. Tę sztukę w wystawiła z sukcesem Agnieszka Glińska w stołecznym Teatrze Współczesnym, gdzie ważne role stworzyli Monika Krzywkowska, Monika Kwiatkowska, Piotr Rękawik, Maria Mamona i Leon Charewicz.

„Dziecko” jest niebanalną opowieścią o miłości, która daje siłę. Dwoje młodych, zagubionych ludzi staje sobie na drodze, przypadkowym zrządzeniem losu. Ich wzajemne uczucie pozwala im nie tylko znaleźć sens w życiu, ale przetrwać ciężkie chwile i wypędzić duchy przeszłości.

„Odwiedziny” pokazują rodzinę w stadium rozpadu. To matka, od której odszedł mąż i dwoje dzieci. Syn wyprowadził się z domu, 19-letnia córka tkwi pod szklanym kloszem bojąc się kontaktów z zewnętrznym światem. Któregoś dnia dziewczyna wyznaje bratu, że przyjaciel matki dobierał się do niej. Rodzina nie zajmuje jednoznacznego stanowiska wobec dramatu. Dorosli mają nadzieję, że pozostawiona sama sobie, dziewczyna ułoży sobie życie.

Czytaj więcej

TEATR

Inscenizacje Fosse'a to ciekawe doświadczenie dla aktorów, a nie widzów

Dwie sztuki modnego norweskiego dramaturga Jona Fosse'a w warszawskim Teatrze Na Woli - ...

Sztuka „Syn” pokazuje dom w małej miejscowości, z której młodzi dawno wyjechali, a starzy poumierali. Wieczorami pali się światło tylko w dwóch oknach, u Matki z Ojcem i u Sąsiada. Tytułowy syn pojawia się po pełnych podejrzach aluzjach Sąsiada o kryminalnych problemach Syna. Zdarza się śmierć, powrót do miasta. To sztuka z gatunku: ostatni gasi światło.

Jon Fosse w Polsce

Jon Fosse odwiedził Polskę w 2008 r. Spotkanie z nim prowadził w Instytucie Teatralnym prof. Lech Sokół. W spotkaniu uczestniczył Leif Zern, autor książki „Świecąca ciemność. Dramaturgia Jona Fossego”, wydanej w 2007 r. roku przez Agencję Dramatu i Teatru oraz Berit Gullberg z Colombine Teaterforlaget.

Fosse zadebiutował W 1994 r. na deskach Sceny Narodowej w Bergen (Den Nationale Scene) sztuką "Og aldri skal vi skiljast". ("I nigdy się nie rozłączymy")

Mamy szczęście do wybitnej tłumaczki Haliny Thylbe. Sztuki Jona Fossego w jej przekładzie i wyborze znalazły się w wydanej w 2005 r. przez ADiT książce „Jon Fosse. Sztuki teatralne”. Wcześniej od 1997 r. sztuki dramaturga były wydawane w przekładzie Elżbiety Frątczak-Nowotny w miesięczniku „Dialog”.

Na polskich scenach teatralnych poza wspomnianymi tytułami można było zobaczyć: "Sen o jesieni" ("Draum om hausten") w Teatrze im. Słowackiego w Krakowie (2004 r.), Teatrze im. Jaracza w Łodzi (2006 r.) i Teatrze im. Jana Kochanowskiego w Opolu (2007 r.) i w Teatrze Polskim w Szczecinie (2005): "Odwiedziny" ("Besok") w Teatrze Polskim w Poznaniu (2006 r.), "Dziecko" w Teatrze im. Siemaszkowej w Rzeszowie (2002 r.) i Teatrze Telewizji (2000).

"Imię" reżyserował Tomasz Man w Teatrze Polskim we Wrocławiu w 2001 r. „Zimę” w TR Warszawa rok wcześniej pokazała Grażyna Kania.

„Sen o jesieni” wystawił na Scenie Dwójki TVP Paweł Miśkiewicz. To historia Mężczyzny (Piotr Machalica), który nie sprawdził się w żadnej z życiowych ról: męża, ojca, syna, a nawet kochanka. Tego spektaklu nie ma w VOD. Tak jak „Matki i dziecka” w reżyserii Stanisława Różewicza.

Halina Thylbe przetłumaczyła też „Ktoś tu przyjdzie”, „Mężczyzna z gitarą”, „Noc śpiewa”, „Tak było”, „W głębi czarnego lasu”. Jest w czym wybierać.

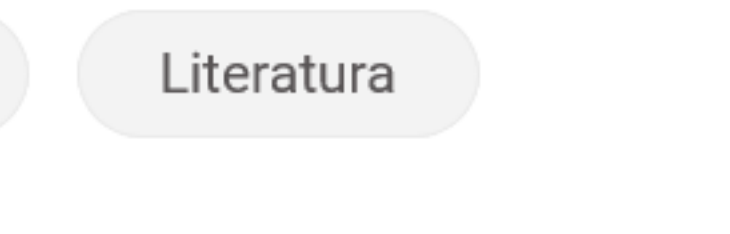
W czerwcowym numerze „Dialogu” z 2022 r. ukazała się sztuka „W głębi czarnego lasu”, którą również przełożyła Halina Thylwe

Treść jest następująca: późną jesienią samochód Młodszeo mężczyzny grzęźnie w lesie. Błądzenie wśród rozpoczynającej się zamieci jest trochę niczym błądzenie w czasie: spotyka kobietę, może swoją żonę? Błądzą razem. Na poszukiwanie chcą ruszyć jego rodzice – też, by błądzić po lesie, jakby błądzili po życiu. Może Młodszy mężczyzna i Młodsza kobieta oraz Starszy mężczyzna i Starsza kobieta to te same osoby? Jon Fosse raz jeszcze tworzy wyjątkową metafizyczną opowieść o życiu i umieraniu, kryjąc się przed dosłownością i realizmem w poetyckiej i muzycznej formie.

© Licencja na publikację

© © Wszystkie prawa zastrzeżone

Źródło: rp.pl

Miejsca

Regiony

Europa

Norwegia

Nagrody Nobla

Literacka Nagroda Nobla

Literatura